

À la carte 2

ONLINE

2023. február 3-6.

Válogatás a *Gyermek a család közepén* és *A jövő gyermekei 1.* konferenciák előadásáiból

Dr Schneider Júlia: csecsemő-gyermekgyógyász szakorvos

A gyermek tüneteinek észlelése a család egészének tükrében

Az előadásban esetismertetések keresztül mutatom be, hogy a Szülők lelki folyamatainak segítése milyen mértékben befolyásolja, akár ugrásszerűen is a gyermek nyelvi fejlődését, írás-olvasás folyamatait. Az előadás kifejezett hangsúlyt fektet a Szülőkkel foglalkozó társszakmákkal való szoros együttműködés fontosságára. Külön hangsúlyt kap a gyermek problémájának kommunikációja, és annak hatása a Szülőkre. Az előadás teljes mértékben a gyakorlat oldaláról mutatja be egyes esetek tényein keresztül azt a gyermekgyógyászatban alapvető ténytet, mely szerint a gyermek a család patológiájának hordozója. Példát mutatunk érintett családoknak, illetve gyermekek fejlesztésével foglalkozóknak, hogy az előző mondat nem csak tankönyvi megfogalmazás. Példát mutatunk arra, hogy a szakmák átgondolt összefogásával mennyivel hatékonyabb eredményt lehet elérni a gyermekek egyes területen mutatkozó problémáinak fejlesztésében.

A technikai eszközök és a környezet hatása gyermekeink jövőjére

A jövő gyermekeit érő hatások közül a technikai eszközök mozgásszervrendszerre, testtartásra, érzékszervekre kifejtett hatását mutatom be az előadásban.

A testtartás változása, az érzékszervekre való hatások befolyásolják az idegrendszer érzési folyamatait. Az előadásban hangsúlyt fektetnek a felismerésre, a kialakult hatások ellensúlyozási lehetőségére, illetve a megelőzésre. Mindezek bárki lehetőségei, de a mozgással foglalkozó terapeuták kitüntetett szereppel bírnak. A mozgásterápiákkal foglalkozók saját fejlesztési protokolljukba be tudják építeni azokat a feladatokat, melyekkel ellensúlyozni tudják az elkerülhetetlen technikai eszközök használatából adódó változásokat. A technikai eszközök használatát a pandémiás helyzet ugrásszerűen megkövetelte. Sorban jelennek meg kutatási eredmények a következmények adataival. Ezek az ismeretek fontosak a háziorvosi-védőnői ellátó rendszer, a nevelési tanácsadók, gyógypedagógusok, fejlesztők részére egyaránt.

Dr. Hámori Eszter-pszichológus

Értjük egymást? – A szülő-gyermek együttes konzultáció útjai és útvesztői

Az utóbbi évtizedekben egyre gyakrabban jelennek meg csecsemő- és kisgyermekkorban az alkalmazkodás különféle területeit érintő ún. regulációs problémák, súlyosabb esetben zavarok. Olyan viselkedési tünetekről van szó, amelyeknek orvosilag kimutatható oka nincs, mégis a gyermeknél az evés (táplálás), alvás, megnyugtathatóság, az együttműködés, vagy a viselkedés szabályozása terén huzamosabb ideig nehézségek lépnek, vagy léptek fel. Ezeknek a területeknek a kapcsolati

szemléletben történő vizsgálata különösen fontos olyan problémák esetén, ahol a szülők nehézségekkel küzdenek a gyermek együttműködése, játéka, táplálása, alvása, vagy megnyugtató terén, illetve amikor aggódnak gyermekük készségei, képességei, és fejlődési üteme miatt. A kapcsolat diagnosztika fókuszja a gyermek együttműködési és szabályozási készségeinek és problémáinak, erősségeinek és gyenge pontjainak feltérképezésére irányul. Eközben a szülők megfigyelhetik, hogyan viselkedik gyermekük számára új helyzetekben, hogyan old meg különböző feladatokat, milyen egyéni stratégiái és megoldásmódjai vannak különféle szituációkban.

Szabó Irén-klinikai szakpszichológus, szakpszichoterapeuta

Szülők a gyermekterápiákban, fejlesztésekben

A hagyományos gyermekterápiákban, fejlesztésekben a gyermekekkel való munkán van a fókusz. Pedig a gyermek egy rendszernek, elsősorban egy családi rendszernek a szerves része. Mivel a család egy érzelmi egység, egy lelki közösség is így elkerülhetetlen, hogy a gyermekek terápiájában a lelki működéssel is foglalkozunk. Természetesen nemcsak a gyermek lelkével, hanem a szülők lelkével is. Mindazokkal ami összekapcsolja őket lelkileg és azzal is ami feszültségként jelenik meg, és nem kizárólag a neveléssel kapcsolatosan, hanem az életük bármelyik területét érintve. Mindkét szülőre szükség van a terápiákban, fejlesztésekben. Tehát ha a gyermek nehézségeit átmenetivé szeretnénk tenni, gyors hatékony terápiával, fejlesztéssel támogatva őt, mindenképpen tudatossá kell tenni a szülőknek az ő érzelmi viszonyulásukat is. A szülők tudatos támogatása következtében, illetve a szülők tudatos engedélyével képes csak a gyermek a saját fejlődési elakadásain túllendülni. Ez a legfontosabb eleme a terápiáknak és a fejlesztéseknek. Ez a behatás független a terápiás módszerektől. A szülőkkel végzett terápia nem konzultáció, sokszor nem elég az úgynevezett kísérő terápia. A szülőknek meg kell érteni – de elsősorban a szakembereknek - hogy nekik is változni kell, ha a gyermek változásait elő szeretnénk idézni és a változásokat fenntartani is szeretnénk.

Hendrich Barbara-családterapeuta, MA

Az ADHD hatása a családdinamikára és a gyermek személyiségfejlődésére

Az ADHD – más néven a figyelemhiányos/hiperaktív zavar az egyik leggyakoribb gyerekpszichiátriai kórkép, előfordulását 5% köré tehetjük. Ez nagyjából azt jelenti, hogy minden huszadik gyermek érintett, és szinte minden osztályban van egy olyan gyermek, aki küzd a tünetegyüttessel. Általános felfogás, miszerint az ADHD-ban felmerülő magatartás zavarok, tanulási nehézségek hátterében a rossz nevelés áll. Több generáción átívelő hiedelmek adják az alapját ennek az elképzelésnek.

A neurológiai, pszichológiai és pszichiátriai kutatás fejlődésének, valamint a lassan eltűnő stigmatizálásnak hála ma már tudjuk, hogy az ADHD nem nevelési hiba következménye, hanem egy olyan rendellenesség, amely a központi idegrendszer eltérő működése miatt alakult ki. Árnyalt és komplikált állapot, ritkán jelentkezik önmagában. Nem lehet röviden összefoglalni és nem lehet egyetlen, sztenderd gyógymóddal kezelni. Bár az ADHD megismerése hatalmas változást hoz meg keresztül és az egyik leggyakrabban kutatott terület, még mindig kiemelkedő az elfogadás és a megértés hiánya nem csupán a szociális környezetben, de a családon belül is, holott tudjuk, hogy a korai szociális interakciók, a korábbi nevelési elvek meghatározóak a gyermek személyiségfejlődése szempontjából.

Kánya Kinga-szociológus

A család erőforrásai – A szülők veszteség feldolgozásának hatása

A eltérő fejlődésű gyerekek szülei a gyerekek diagnózisának súlyosságától vagy típusától függetlenül hasonló élethelyzetben vannak. Az előadás során annak a több éve tartó munkának a tapasztalatait összegzem, amelynek során sérült és eltérő fejlődésű gyerekek szüleinek az élethelyzetből adódó változások okán megélt veszteségek feldolgozásával foglalkozom, önségítő veszteségfeldolgozó és erőforrás csoportok valamint egyéni kísérés keretében. A veszteségek, gyász megélésére ebben az élethelyzetben a gyermek állapota, fejlesztésének prioritása okán nincs lehetőségük a szülőknek.

A szülőkkel széles körben folytatott fókuszcsoporthoz tartozó beszélgetések pedig minden esetben a fel nem dolgozott, nem tudatosított veszteségek hosszú listáját rajzolták fel: A saját szülői kompetenciák elvesztése, a tervezett jövő elvesztése, a családdal való kapcsolat elvesztése, a korábbi szociális kapcsolatok megváltozása, az elfogadás hiánya, a saját élet feletti kontroll elvesztése, párkapcsolati veszteségek, partnerség, méltányosság hiánya az ellátórendszerben anyagi veszteségek, munkaerő-piaci veszteségek, stb...Mivel a veszteségek ebben az élethelyzetben újratermelőnek elengedhetetlen a további megküzdéshez, hogy az erőforrásokat tudatosítsák a résztvevők és visszaszerezzék azt a belső stabilitásukat, amely a megfogalmazott veszteségekből származik.

Dr. Gyarmathy Éva-klinikai és neveléslélektan szakpszichológus

Egy nyitott, tapasztalatfüggő rendszer

Az ember alkalmazkodó képességének az alapja a tanulás, amellyel az emberi agy formálódik. Az agy némi előhuzalozással és meghatározott fejlődési úttal rendelkezik, de a környezettel való interakciótól függ a működése. A fejlődését befolyásoló fő külső tényezőcsoportok: a táplálkozás (1), a fertőzések és toxikus behatások (2), valamint a világgal és főleg az emberekkel kapcsolatos tapasztalatok (3).

A tanulás a tapasztalatok beépítése az agyi ideghálózatok működésébe. A természetes tanulás a mozgáson, az érzelési csatornákon, tevékenységeken és játékokon keresztül építi az agyi ideghálózatokat és a gondolkodást. A fejlődés során vannak kritikus vagy szenzitív periódusok, amikor az agy különlegesen nyitott bizonyos típusú információk befogadására, míg közben a fejlődés széles spektrumon is halad. A gyermek fejlődési igényeinek megfelelő környezet maximalizálhatja a belső lehetőségeket, míg a hiányok, traumák és elvárások zavarokhoz vezetnek. Attól függően, hogy a gyermek tevékenysége mit vált ki a környezetből, megerősödhetnek és gátlódhatnak kapcsolatok. Az agyi jutalmazó rendszerek írják meg a gyermek jövőjét, azt, hogy miképpen reagál majd a környezetre, mi lesz számára fontos, és mi az, amit kerülni fog. Így a gyermeki agy fejlődése során a gyermek elhelyezi magát a világban, beárazza önmagát és a körülötte lévőket, és az így kialakult ideghálózatok az identitásának és viselkedésének az alapját képezik.

Czeizel Barbara-gyógypedagógus

Változó gyermekek, változó igények, változó szakmai megoldások

A korai életszakaszt kitüntetett figyelemmel kell kezelni, tekintettel arra, hogy a gyermek életében ez egy nagyon meghatározó időszak minden fejlődési terület, a gyermek egész személyisége, a kapcsolati tényezők, s különösen a fejlődési rizikók szempontjából. Már egészen korai életszakaszban megállapíthatók olyan fejlődési eltérések, amelyek később jelentősen befolyásolhatják a gyermek, majd a felnőtt életminőségét. Ugyanakkor megfelelő családközpontú, a szülőket partnerként tekintő

beavatkozásokkal, fejlesztéssel, tanácsadással, terápiával, célzott szocializációval csökkenthetők, bizonyos esetekben megszüntethetők ezen tünetek még azelőtt, hogy komoly problémákká alakulnának át. A családközpontú kora gyermekkori intervenció célja ezen fejlődési eltérések, a kapcsolati szinten megjelenő zavarok minél előbb történő felismerése és szakszerű kezelése, és nem utolsósorban az érintett szülők, családtagok segítése, támogatása. Folyamatos emberi és szakmai kihívásokkal szembesülünk segítő munkánk kapcsán. A kérdés az, hogy vajon az ellátásra szoruló gyermekpopuláció, vagy a mi, azaz a szülők és a szakemberek szemlélete, tudása változik-e időről-időre?